

wij met meer dan gewone belangstelling van het mondelinge antwoord van het kabinet kennismaken. Ik heb deze bijdrage ook mogen uitspreken namens de fractie van de RPF.

De heer **Veling** (GPV): Mijnheer de voorzitter! Voor de snelle beantwoording van ook mijn vragen ben ik de bewindslieden erkentelijk. De antwoorden hebben op bepaalde punten verhelderend gewerkt. Toch hebben ze beslist niet aan al mijn aarzelingen een eind gemaakt. Ik zal een andere invalshoek kiezen dan de sprekers die voor mij het woord hebben gevoerd. Of ik tot een andere uitkomst geraak, laat ik nog even in het midden.

Het wetsvoorstel dat in de gegeven omstandigheden het huurwaardeforfait wil verhogen, lijkt goede gronden te hebben. Dat is vandaag nog niet eerder gezegd. Ik redeneer ten gunste van het wetsvoorstel als volgt:

Ter vermindering van de subsidie-uitgaven op het terrein van de volkshuisvesting is besloten, de huren te verhogen. Echter, niet alleen huurders profiteren van subsidies, ook veel eigenaren van woningen genieten financiële steun van de overheid en dus is het billijk, ook huiseigenaren aan te spreken. Hoe moet dat gebeuren? Een voor de hand liggende mogelijkheid is de belasting van de huurwaarde van de eigen woning. Weliswaar worden daardoor alle huiseigenaren getroffen en niet slechts degenen die van financiële overheidsbijdragen geprofiteerd hebben. Maar goed, ook niet alle huurders worden direct of indirect gesubsidieerd. Gelijke monniken, gelijke kappen. Weliswaar belast een verhoging van het huurwaardeforfait mensen met een hoger inkomen zwaarder dan mensen met een lagere inkomen. Dit in tegenstelling tot een huurverhoging. Maar goed, zo werkt ons belastingstelsel nu eenmaal.

Een voordeel van het instrument van de verhoging van het huurwaardeforfait is natuurlijk dat in de systematiek een koppeling met de hoogte van de huren ligt. Daardoor kan een verhoging wellicht kwantitatief gefundeerd worden. Deze redenering is mijn inziens sterk genoeg om het voorliggende wetsvoorstel, dat door de Tweede Kamer is aangenomen, welwillend te

benaderen. Daar komt nog bij dat de Eerste Kamer beslist niet de schijn mag wekken huiseigenaren, in het algemeen mensen met wat hogere inkomens te bevoordelen boven huurders. Wij hebben dus een welwillende houding. Maar dan beginnen meteen de moeilijke vragen. Ik bedoel nu niet de vragen die te stellen zijn over het principe van de belastbaarheid van een huurwaarde. Voor zulke vragen acht ik het nu niet het moment.

Twijfelachtig is of dit ook geldt voor de vragen over de systematiek van het huurwaardeforfait. Moet het bestedingsaspect van het bezit van een eigen huis beperkt blijven tot 40% van de nettohuurwaarde? Is het percentage van de waarde van het huis waar het forfait van is afgeleid, deugdelijk gefundeerd? Alles wat over deze kwestie is opgemerkt, ook in de memorie van antwoord, biedt mijns inziens geen afdoende antwoord op deze vragen. Men kan zeggen dat een "simpele" aanpassing van het forfait aan de huurstijging — een soort indexering ad hoc — geen goede aanleiding vormt voor zo'n principiële discussie. Maar ik zou de bewindslieden wel willen vragen of problemen als de genoemde geen goede gronden leveren voor opschorting van een substantiële verhoging van het forfait of tenminste het achterwege laten van een verhoging over meerdere jaren. Herhaaldelijk moeten de bewindslieden zelf verwijzen naar gegevens die pas in de loop van 1992 beschikbaar komen. Wellicht biedt het rapport van de commissie-Stevens nieuwe stof tot nadenken.

Het is duidelijk dat het niet doorgaan van de forfaitverhoging een belangrijk financieel probleem zou betekenen. Kan zo'n budgettair probleem een goede reden zijn om op dit moment maar aan principiële "voor-vragen" voorbij te gaan? Ik betwijfel dat. Maar in ieder geval kunnen wij niet om de vragen heen die gesteld zijn over de omvang van de voorgestelde verhoging en met name over de argumentatie daarvoor. Hier heb ik, als ik probeer vanuit mijn aanvankelijk welwillende houding te komen tot een daadwerkelijke steun aan het voorstel, de grootste moeite mee. Er zouden meerdere punten te bespreken zijn, zoals de schatting van het inflatiepercentage en de "benutte ruimte". Daarover is echter al meer dan genoeg gezegd. Ik beperk mij

kortheidshalve tot twee punten die ik heel moeilijk te verteren vind.

Voor zover ik kan zien, is er iets niet in orde met het rekensommetje in bijlage 1 van de memorie van toelichting, waar een streepje staat achter "correctiefactor bestedingsaspect reëel contant". Dat streepje zou juist zijn als deze correctiefactor algemeen bepaald zou zijn op 1,6% van de waarde van de woning, zoals op pagina 13 van de memorie van antwoord ook gesuggereerd wordt. Maar dat is niet zo. Dat getal van 1,6 is niet een algemene bepaling van een percentage, maar is de toevallige uitkomst van 40% van de nettohuurwaarde, die in een achterhaald model uitkwam op 4% van de waarde van het huis en 40% van 4% is 1,6%. Als dat rekenmodel is achterhaald, kan die 1,6% echter ook niet meer fungeren. Waarom wordt die 40% dan zonder goede argumentatie verlaagd?

Een tweede punt is de versterking van de progressiviteit in de belastingheffing, die voor eigenaars van huizen uit het wetsvoorstel voortvloeit, met name door de invoeging van het amendement-De Jong/Melkert. Zo'n versterking is door de bewindslieden niet bedoeld. Herhaaldelijk wordt dit betoogd. Terecht, want het ging slechts om een "vertaling" van de huurverhogingen naar het forfait. Maar in feite komt het eenzijdig ontzien van eigenaars van goedkopere woningen wel neer op sterkere progressie, en dat terwijl het forfait voor goedkopere woningen toch al aan de lage kant is, aldus de memorie van antwoord, pagina 24.

Zonder meer ongeloofwaardig vind ik de verbinding van de twee argumenten van de bewindslieden. Zij willen natuurlijk niet zeggen dat er een inkomenspolitieke consequentie aan dit wetsontwerp kleeft. Daartoe hanteren zij twee argumenten. Enerzijds stellen zij dat de lagere inkomens niet worden ontzien, doch slechts de bezitters van goedkopere woningen. Er is dus geen sprake van sterkere progressie. Anderzijds verwijzen zij, ter rechtvaardiging van de oplopende tabel, naar de nota bene inkomensafhankelijke huursubsidie die huurders met een smalle beurs toch ook voordeel biedt. Waarom dan niet in de sfeer van de huiseigenaren? Beide argumenten acht ik aanvechtbaar, maar erger nog is dat ze elkaar tegenspreken. Ik moest denken aan het grapje van

iemand die beschuldigd werd van het vernielen van een mooie schaal. Hij zei: ik heb je de schaal heel teruggegeven en bovendien was-ie al gebarsten toen ik hem kreeg. Het zijn twee argumenten die elkaar naar mijn mening weerspreken.

Mijnheer de voorzitter! Ik zou het niet onplezierig vinden door de bewindslieden ervan overtuigd te worden dat mijn bedenkingen niet gegrond zijn, want eigenlijk zou ik graag voorstemmen.

De **voorzitter**: Ik feliciteer u met deze heldere en met understatement uitgesproken maidenspeech.

□

De heer **De Boer** (Groen Links): Voorzitter! Beide staatssecretarissen achter de tafel moeten wel eens een vrolijker dag beleefd hebben dan vandaag, zo lijkt mij, want de eerste positieve zin over het voorliggende wetsontwerp moet nog uitgesproken worden. Ik zal hier en daar een poging wagen.

Ik begin met een citaat uit de memorie van antwoord: wij hebben echter niet de indruk dat door het tempo waarin de behandeling van dit wetsvoorstel in de Staten-Generaal plaatsvindt, de kwaliteit van de discussie in het gedrang komt. Voorzitter! Dit laatste moet vandaag nog blijken bij de afsluitende argumentaties inzake dit onderwerp. Wat echter wel in het gedrang komt, is de nachtrust van een eenvoudig Eerste-Kamerlid, dat zijn werk behoorlijk wil kunnen doen en dat de door regering en andere fracties aangevoerde argumenten wil toetsen en controleren alvorens daar een gefundeerde mening naast of eventueel tegenover te zetten. Aangenomen dat wij er hier niet van uitgaan dat dit hele debat een schijnvertoning is, omdat alle stellingen toch al betrokken zijn en een wisseling van argumenten daar geen millimeter beweging meer in krijgt, vind ik een jakkerende behandeling als nu bij de verhoging van het huurwaardeforfait eigenlijk te dol. Deze werkwijze schaadt wel degelijk een behoorlijke besluitvorming, althans bij mij en ik kan mij niet voorstellen dat dit bij anderen anders ligt.

Toegegeven, Financiën heeft heel hard gewerkt om in drie dagen een memorie van antwoord te produceren op een groot aantal door deze

Kamer gestelde vragen. Maar ministers en staatssecretarissen verliezen wellicht al te gemakkelijk uit het oog dat een lid van deze Kamer niet beschikt over een leger ambtenaren, maar geacht wordt in de stille avonduren achter het eigen bureau op zijn of haar dootje een pak geproduceerde teksten te verwerken en, kon het zijn, zich daarover een helder oordeel te vormen. Helder oordelen, vraagt lezen, wegen, nadenken, formuleren. Gejakkert tegen de tijd is strijdig met een noodzakelijke reflectie, waarin deze Kamer volgens velen haar bestaansgrond vindt. De gang van zaken ten aanzien van de invoeringsdatum is daar helemaal een bewijs van. Ik onderschrijf graag wat de heer Barendregt daarover heeft gezegd, inclusief zijn compliment, waarvoor ik hem bedank, inzake de vooruitziende kwaliteiten van Groen Links.

Ik realiseer mij niet de eerste te zijn die in dit huis deze verwijtende constatering doet. Dat zal hier al vele jaren op vele plekken gebeurd zijn. Nu voltrekt zich hetzelfde ritueel. De Kamer mort, de regering verontschuldigt zich — en zij doet dat trouwens nog niet eens zo ruiterlijk — maar beklemtoont de dit keer toch wel hoge noodzaak en de Kamer voegt zich voor de zoveelste maal en levert haar kwaliteit in ten faveure van het landsbelang. Zij doet dat luid mopperend — dat natuurlijk wel — maar straks voor 1 januari, voor 1 juli enz. doet zij het weer. Het doet mij nogal denken aan de muis die samen met een olifant over een brug loopt en tegen zijn logge metgezel roept: "Wat stampen we lekker, he?"

Kortom, ik zou graag een wat duidelijker opstelling van deze Kamer zien. Of wij houden op met zeuren en doen gewoon wat de regering vraagt, of wij vragen van de regering haar zaakjes behoorlijk te plannen en daarbij rekening te houden met het feit dat deze Kamer wel op tempo wil werken, maar categorisch weigert te gaan jakkeren als de regering, de overzijde, het onbreken van gegevens of de ingewikkeldheid van de problematiek de planning in de war schopt. Wellicht is het een schone taak voor de nieuwe voorzitter om dit huis eens een wat steviger ruggegraat te laten ontwikkelen op dit punt. Daartoe nodig ik hem graag uit.

Ik kom op de kwestie zelf. Na de uitputtende behandelingen en schriftelijke gedachtenwisselingen heeft de fractie van Groen Links niet

zoveel behoefte meer aan cijferachtige discussies. Ik zal mij dus beperken tot wat politieke noties. Eerlijk gezegd, vond ik mij zelf na lezing van de Handelingen van de Tweede Kamer, de hier gestelde vragen, de memorie van antwoord, de hier en daar gegeven adviezen, nota's, commentaren en brieven nogal verbijsterd terug met de volgende vijf vragen of, zo men wil, conclusies. Waarom eigenlijk al deze heisa? Wat bezielt precies de CDA-senatoren? Waarom is de VVD muisstil als het over huurverhogingen gaat, maar maakt zij luid misbaar rond het huurwaardeforfait? De regering heeft in mijn ogen dit keer gelijk, maar de argumentatie deugt niet. De aangevoerde gegevens, statistieken en nota's leren voornamelijk één ding: dat de deskundigen het lang niet eens zijn en dat de vertrekpunten meer de cijferopstellingen bepalen dan de kennelijk niet objectief te maken gegevens.

Deze vijf punten loop ik in omgekeerde volgorde even na. Ik ga in op de elkaar tegensprekende deskundigen. Eerlijk gezegd, werd ik hoornadol over alle verschillende verhalen over bruto- en nettowoonlasten. Ongevraagd meldden zich diverse gerenommeerde instellingen, natuurlijk met belangen, met keurige rapporten die het ongelijk van de regering moeten aantonen. Wat mij betreft, zijn zij daar lang niet altijd in geslaagd. Omgekeerd is het trouwens ook niet het geval. De regering heeft op mijn vraag een keurig staatje geleverd over de gevolgen van de huurverhoging voor de nettowoonlasten van de diverse categorieën huurders. Ik had hetzelfde gevraagd voor diverse categorieën kopers en naar ik meen, zit hem daar nu de kneep. Dat is kennelijk niet of nog niet te geven. De variabelen zijn zo talrijk, dat een zelfde duidelijkheid over de toename van woonlasten als bij huurders niet gegeven kan worden en dus kan iedereen rond deze thematiek op de loop gaan met een eigen verhaal. Als objectiviteit niet geleverd kan worden, is elke subjectieve interpretatie waar, althans voor degene die haar levert. En daarmee wordt het een discussie voor bijna-doven onder elkaar. Dat heeft tot gevolg dat de diverse discussiepartners tegen elkaar kunnen oreren tot ze schor zijn. Elkaar bereiken, zullen zij in mijn ogen nooit. Het zou geen kwaad kunnen als de regering of toezegt in